

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2009. évi május hó 12. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A rongálás vétsége és más bűncselekmény miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 7.B.III.1737/2007/5. számú ítéletét és a Fővárosi Bíróság 20.Bf.III.7184/2008/5. számú végzését megváltoztatja: a terheltet a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző garázdaság vétsége, valamint a Btk. 324. § (2) bekezdés a/ pontjába ütköző rongálás vétsége miatt emelt vád alól felmenti.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a fenti számú, 2008. március 6-án kihirdetett ítéletével a terheltet garázdaság vétségében (Btk. 271. § (1) bekezdése, és rongálás vétségében (Btk. 324. § (2) bekezdés a/ pontja) mondta ki bűnösnek, s ezért 2 évre próbára bocsátotta.

Az ítélet ellen a terhelt és védője a terhelt felmentése érdekében jelentettek be fellebbezést.

A Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság a 20.Bf.III.7184/2008/5. számú, 2008. október 30. napján meghozott végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A kerületi bíróság által megállapított tényállást irányadónak tekintette.

A jogerős történeti tényállás a következőket tartalmazza.

A terhelt 2007. július 3-án 17 óra körüli időben egy férfi ismerősével és feleségével együtt kerékpározott, amikor az úttesten utolérte őket a sértett az általa vezetett személygépkocsijával. A kerékpározók miatt az úttesten nem fért el, nem tudott elhaladni, ezért a gépjárművében trágár szavak közepette hangosan méltatlankodott. Ekkor a terhelt a gépjármű jobb oldalához érve „Mit csinálsz?” felkiáltással, közepes erővel a jobb oldali első ablakra kézzel ráütött, ami ennek következtében betörött. Az okozott kár 38.824 forint volt, amelyből a biztosító 30.824 forintot a sértettnek megtérített.

Az elsőfokú bíróság - ítéletszerkesztési hibából adódóan - az indokolásban is rögzített olyan tényeket, amelyeknek helyesen a tényállásban lett volna a helye.

Miután az ítélet egységes egész, a Legfelsőbb Bíróság a tényállás részének tekinti a következőket is:

Egy beszűkült útszakaszban került sor a szóváltásra. A terhelt úgy érezte, az autós közlekedése az előtte kerékpározót veszélyezteti, ezért szólt rá a vezetőre, majd csapott rá az ablakra. Az ablakot a sértett ezt megelőzően kezdte leengedni, az ütés az ablakot annak lehúzása közben érte. Azt, hogy a terhelt tenyérrel, vagy ököllel ütött, megállapítani nem lehetett. Azon, hogy az ablak berobbant, mindannyian meglepődtek.

A jogi minősítés körében az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy a terheltnek a rongálás alapját képező cselekménye szándékos volt-e, avagy gondatlan.

Ennek eredményeként arra a megállapításra jutott, hogy a terhelt „lassú haladás közepette a sértett autója mellé érve ütött arra rá. Lehetősége lett volna az autó bármely más részére ráütni, ehelyett azonban annak üvegablakára ütött közepes erősséggel”. Minthogy „az általános közfelfogás szerint egy ablakra mért közepes ütés annak berobbanását eredményezheti” erre is figyelemmel a terhelt a cselekményét legalább eshetőleges szándékkal követte el, mert magatartásának következményeibe belenyugodott.

A garázdaságot illetően - annak törvényi tényállását idézve - azzal érvelt, hogy a jelen esetben a terhelt a sértett gépjárműve ellen intézett erőszakos támadást. „A sértett elmondta, hogy valamennyien megdöbbenek, tehát a vádlott kihívóan közösségellenes magatartása alkalmas volt arra, hogy másokban megaláztatást, riadalmat keltsen.”

A másodfokú bíróság e jogi érvekkel mindenben egyetértett.

A fenti jogerős határozatok ellen, a Be. 416. § (1) bekezdésének a/ pontjában meghatározott okból a terheltnek az alapügyben eljáró meghatalmazott védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

Álláspontja szerint a terhelt bűnösségének a megállapítására mindkét cselekményben anyagi jogi jogsértéssel került sor.

A rongálás vétségében amiatt, mert a terhelt egy közlekedési veszélyhelyzetben, figyelmeztetési céllal, spontán módon ütött rá a félig lehúzott állapotban lévő ablakra. A cselekmény végrehajtásakor tudata nem fogta át, hogy az ütés alkalmas lesz rongálódás okozására, ezért eshetőleges szándéka sem állapítható meg.

A garázdaságot illetően pedig amiatt, mert a törvényi tényállásnak a terhelt egymozzanatos magatartása sem tárgyi, sem alanyi oldalon nem felel meg.

A Legfőbb Ügyészség írásbeli nyilatkozatában úgy ítélte meg, hogy a terhelt tényállásbeli magatartása kihívó közösségellenességet valóban nem tükrözött.

A rongálás vétségében ugyanakkor a bűnösség megállapítása anyagi jogszabályt nem sért.

Indítványozta ezért, hogy a Legfelsőbb Bíróság a támadott határozatokat változtassa meg, a bűncselekmény garázdaság vétségekénti minősítését mellőzze; a próbára bocsátás tartamát pedig csökkentse. (BF.619/2009.)

A nyilvános ülésen a védő és az ügyész az indítványaikat fenntartották.

A felülvizsgálati indítvány alapos.

A Be. 423. §-ának (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó tényállásból az eljáró bíróságok az anyagi jogi szabályok téves alkalmazásával vontak következtetést a terhelt bűnösségére.

A tényállás szerint a beszükkült útszakaszon a sértett a gépjárművével az előtte kerékpározók mellett kívánt elhaladni, amelyet a terhelt veszélyesnek vélt; „mit csinálsz” szavakkal rákiáltott, majd a vezető figyelmének felkeltése végett az ablaküvegre is rácsapott.

Ez utóbbi magatartása kétségekívül erőszakos jellegű volt, azonban az elkövetés körülményei mellett nélkülözte a kihívó közösségellenességet.

A törvényi tényállásban szereplő „kihívó közösségellenesség” nem azonos a minden bűncselekményben felismerhető társadalomra veszélyességgel, a társadalmi normákkal való szembehelyezkedéssel.

Olyan provokatív, kötekedő magatartást jelent, amikor az elkövető – akár személyes motívumból fakadóan – tudatosan, nyíltan szembeszegül a közösség által adott helyen, időben általánosan elvárt viselkedési szabályokkal.

A kihívóan közösségellenes magatartást tanúsító garázda elkövető tudatában van annak, hogy erőszakos cselekedete közvetlenül és durván sérti (sértheti) a közösség nyugalma, ám tettét e közösségi érdek semmibe vételével hajtja végre. Cselekményében a közösségi érdekekkel való szembe fordulás – legalább az eshetőleges szándék szintjén – felismerhető. (BH.2005/313.)

A terheltnek a tényállásban írt, egymozzanatos, pillanatnyi indulatból fakadó erőszakos magatartása, – mert abból a közösségi normákkal való szembehelyezkedésnek még az eshetőleges formája sem felismerhető – nélkülözte a kihívó közösségellenességet, és megbotránkozás, vagy riadalom keltésére sem volt alkalmas.

Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos jogi indokolása nemcsak iratellenes, hanem tartalmilag is téves. A sértett ugyanis egyfelől nem mindannyiuk „megdöbbenéséről”, hanem meglepődéséről nyilatkozott. (ef. ít. 2. o. 3. bek.) Másfelől ezt nem az elkövetési magatartásra (a terhelt ütése) hanem az ablak berobbanására vonatkoztatta, amelynek viszont a rongálás jogi megítélésénél van jelentősége.

A fentebb kifejtettekre figyelemmel a garázdaság vétségének a törvényi tényállási elemei alanyi, tárgyi oldalon egyaránt hiányoztak.

A rongálás jogi értékelése során az alapügyben eljáró bíróságok eshetőleges szándékot róttak a terhelt terhére.

Az eshetőleges szándék az előre látott lehetséges következményekbe való belenyugvást, és a belenyugvás melletti cselekvést jelent.

Az elsőfokú bíróság szerint egy ablakra mért közepes erejű ütés a közfelfogás szerint annak „berobbanását” eredményezheti, vagyis ez a következmény előre látható.

A bíróság megállapítása egy közönséges ablaküveget illetően az általános élettapasztalat alapján kétségek nélkül igaz, hiszen ilyen erejű ütéstől az betörhet, ám nem feltétlenül helytálló a gépjárműveknél használatos autóüvegre, amelyet közismerten nagyobb szilárdságúra terveznek, és más technológiával készítenek.

Nem lehet bizonyossággal állítani, hogy a terhelt volt-e olyan tapasztalati tény birtokában, amelynek alapján a bekövetkezett eredménnyel előre számolhatott.

Ennek a saját vallomása (csodálkozott, hogy az ablak berobbant) és a sértett nyilatkozata is ellentmond, mely szerint mindannyian meglepődtek; amelyből az a következtetés adódik, hogy a jelenlévők egyike sem rendelkezett ilyen tapasztalattal, hiszen ellenkező esetben a bekövetkezett eredményt, mint természetes, szükségszerű következményt értékelték volna.

Az a tény, hogy az ütés pillanatában az ablak nem zárt állapotban, hanem félig lehúzott helyzetben, sőt mozgásban volt, az előre láthatóság ellen szóló további bizonytalansági tényező.

Mindemellett még a sértett is úgy ítélte meg, hogy a terhelt nem az üveget akarta betörni, csak meg akarta őt ijeszteni.

Az eljárás ilyen adatai mellett tévedtek az eljárás bíróságok, amikor gondatlanság helyett eshetőleges szándékot láttak megállapíthatónak, és a terhelt bűnösségét a rongálás vétségében (is) megállapították, miután annak a gondatlan alakzata nem bűncselekmény.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak - a legfőbb ügyészi állásponttól is részben eltérően - helyt adott.

A támadott ítéleteket ezért a Be. 427. § (1) bekezdésének a/ pontja alkalmazásával megváltoztatta, és a terheltet bűncselekmény hiányában, a Be. 6. § (3) bekezdésének a/ pontja alapján, az ellene garázdaság és rongálás vétségei miatt emelt vád alól felmentette.

Az ítélete elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatának lehetőségét pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b/ pontja kizárja.

Budapest, 2009. május 12.

Dr. Belegi József s. k. a tanács elnöke, Dr. Horváth Ibolya s. k. előadó bíró, Dr. Mészár Róza s. k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bíróági tisztviselő
MTné